

«СОЛОДКИЙ СМУТОК» НОСТАЛЬГІЇ

У РІВНОМУ ЕКСПОНУЮТЬСЯ РІДКІСНІ РОБОТИ ХУДОЖНИКІВ-ЕМІГРАНТІВ

Вперше у Рівному експонується виставка, присвячена творчості художників-емігрантів першої половини ХХ століття. У галереї європейського живопису «Свро-Арт» можна ознайомитися із роботами 30 художників, імена яких представлені у кожному каталозі відомих аукціонів світу, але, на жаль, до сьогодні мало відомі в Україні.

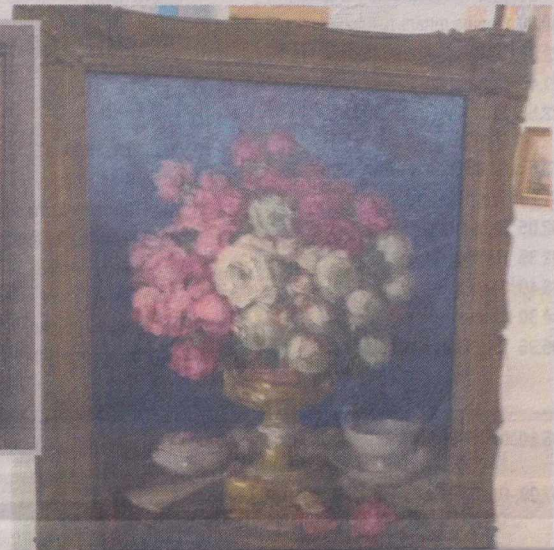

Виставка робіт художників-емігрантів, яка отримала назву «Солодкий смуток», стала можливою завдяки зусиллям українських колекціонерів, в першу чергу - відомого рівненського колекціонера Леоніда Волошуна. Близько трьох років він виношував ідею створити

який, до речі, народився у Хмельницькій області, але в Україні я бачив усього три його роботи. Можливо, вони загинули під час війни або він забрав їх із собою в Польщу. Ця робота десь випадково виплила в Польщі і приїхала сюди до нас. Він був найкращим і найулюбленішим учнем Архіпа Куїнджі і у цій роботі відчу-

найстарший з яких - Владислав Стаховський - народився ще у 1852 році, - зазначила Лариса

таку експозицію. І разом із колегами-колекціонерами з інших міст, які надали свої роботи для виставки, у Рівному на решті вдалося реалізувати цей задум.

Відтак рівняни можуть відкрити для себе близько тридцяти нових імен митців, котрі відіграли визначну роль у розвитку та примноженні світового мистецтва. В експозиції представлені роботи Миколи Кричевського, Марка Шагала, Василя Хмелюка, Лазара Воловика, Петра Нілуса, Костянтина Вроблевського, Олександра Альтмана, Владислава Галімського, Станіслава Жуковського, Василя Леві, Ольги Романової, Людмили Морозової, Якова Шапіро, Ісаака Добринського, Жені Мінаш, Леопольда Кретца, Владислава Стаховського, Григорія Пожидаєва, Євгена Вжеща, Мані Мавро, Леона Ковальського, Афанасія Шелоумова, Івана Шульце, Степана Колеснікова, Давида Відгофа (Відгопфа), Івана (Жана) Песке, Іллі Павіля, Абрахама Вейнбаума, Адальберта Мартона, Григорія Глюкмана.

Ці імена митців-емігрантів, що жили і творили у вигнанні, сьогодні маловідомі широкому загалу або частково забуті в Україні. Здебільшого всі вони є вихідцями із Царської Росії, і в українських музеях роботи цих майстрів представлені дуже мало. А спільно їхня творчість була представлена в Україні лише двічі - у 2008 році в Києві та у 2017 році у Львові. Нині Рівне перехопило естафету зацікавлення світових аукціонів цим сегментом художньої творчості. А відтак ця унікальна виставка зможе переїжджати, розширюватися, і надалі знайомлячи українців із забутими іменами в різних музеях України.

За словами Леоніда Волошуна, серед представлених полотен є кілька робіт, які взагалі рідко зустрічаються і на ринку Росії. Це художники 19-20 сторіччя, які народилися у Російській імперії, а згодом, освоївши всі ази академічного живопису, пройшли дуже хорошу школу.

- Для мене, наприклад, надзвичайно цінною – звісно, не в матеріальному плані - є робота Костянтина Вроблевського,

учем Архипа Куїнджі, і у цій роботі відчувається рука самого митця і його вчителя Куїнджі, - зазначає Леонід Волошун.

Колекціонер відзначив і роботу Станіслава Жуковського, який входить у ТОП-5 художників Польщі. І хоча це звичайна середня робота, відчувається, що це митець, який дуже цінувався. Також, на думку Леоніда Волошуна, заслуговує на увагу і робота Владислава Галімського, на якій автор зобразив польське село. Картина була написана на поч. 20 століття і у 1904 році експонувалася у Варшаві – про це свідчить наліпка, яка була на ній при покупці. Колекціонер відзначає, що бачив усього робіт п'ять цього художника і припускає, що, можливо, митець, який за походженням був поляком, саме на цю виставку готував цю роботу, адже він був у Польщі ще до еміграції.

Куратор виставки, мистецтвознавець Лариса Костюк детально розповіла про творчість деяких художників, повідомивши цікаві факти з їх біографії та провівши цікаві паралелі із рівненськими реаліями. Зокрема, велика княгиня Ольга Олександрівна Романова була молодшою донькою Російського імператора Олександра III, який у 1890 році закладав у Рівному камінь під будівництво Воскресенського собору. Тікаючи з Європи, Ольга Олександрівна проживала довгий час у Торонто, де і знаходиться її могила. Уроки живопису вона брала у гельсінських художників, і певний період життя в еміграції продаж власних картин був для неї єдиним засобом для існування.

- Це роботи художників, імена яких ще не представлені в українському художньому просторі. Ми нараховували лише декілька художників, які мають поодинокі роботи в деяких музеях – Національний музей має роботу Вжеща, Львів має роботу Хмелюка і Дніпро та Одеський художній музей мають роботи Нілуса. Таким чином унікальність цієї виставки в тому, що ту нішу художників-емігрантів, яка не присутня в музеях України, заповнюють приватні колекціонери. Усі ці роботи були куплені на світових аукціонах. Це оригінали робіт великих художників,

Костюк.

Мистецтвознавець також відзначила цікаву географію народження цих художників – Одеса, Київ, Харків, Кам'янець-Подільський, та географію проживання – Прага, Париж, Мюнхен, Стокгольм, Торонто і терени США. Народившись в Україні, Польщі, Білорусії чи на теренах Російської імперії, вони спілкувалися між собою в художніх середовищах, і ці взаємні впливи відчужаються в їх роботах. Зокрема, наприклад, Лазар Воловик і Марк Шагал проживали і дружили у такій собі художній колонії в Парижі, яка називалася «Вулик». Василь Леві і Петро Нілус мають одного вчителя – Іллю Репіна. Давид Відгоф, Олександр Альтман та Ілля Павіль є кавалерами Ордену Почесного Легіону. А Ісаак Добринський явно дружив із Модільяні і Сутінім – про свідчить його натюрморт із квітами і дзеркалом.

Цікаво, що в експозицію потрапили і роботи такого відомого митця, як Марк Шагал. І хоча, за словами мистецтвознавиці Ольги Промської, представлені роботи не настільки яскраво показують Шагала як Шагала, втім, дають нам повне уявлення про його творчу манеру, щоб захотіти знайомитися з ним далі.

- Про ці роботи не прочитаєш у звичайній і навіть мистецькій енциклопедії і не часто їх можна побачити десь. Можливо, це не є найвизначніші твори цих майстрів, але цим ця виставка і цікава – можна побачити те, чого не знайдеш в Інтернеті, - зазначила Ольга Промська.

На її думку, ми бачимо тут дві тенденції – одна більш реалістична, тобто ті школи, з яких вийшли ці художники і продовжили розвивати на чужині. Ці роботи якісні, майстерні, високопрофесійні. А також бачимо другу тенденцію: як національні традиції переплавлялися із впливами модернізму, в тому ж Парижі, як вони перетиналися із європейськими тенденціями і що в результаті вийшло. І це достатньо оригінальні роботи.

- І коли ми говоримо про Марка Шагала, якого часто розглядають як цікавого

художника, який виконував оригінальні композиції, не треба забувати, що він ще й один із тих митців, які сформували Паризьку школу як явище, а це якраз художники-емігранти, які працювали в Парижі і які визначили розвиток мистецтва взагалі - європейського і світового, - додає Ольга Промська. - Відтак і той натюрморт Шагала «Букет», який ми тут бачимо, дає можливість відчуті і побачити і його, і його кохану Белу, побачити його стилістику, коли він якісь елементи життя провінційного містечка сплавляв з європейською культурою, релігійні мотиви і т.д. А дві невеличкі композиції-літографії дають повне відчуття щодо творчості Шагала, щодо його характеру як митця. І можна навіть не бачити його великих робіт, щоб зрозуміти Шагала.

Тому, наголошує Ольга Промська, експонування таких робіт є достатньо важливим, адже, скажімо, репродукції Шагала вже не дають відчуті, як він писав, і в них немає тієї його знаменитої енергетики.

На відкриття в галерею «Євро-Арт» завітали і відомі рівненські митці Анатолій Іваненко, Олександр Гуристюк, Олександр Бобришев, Іван Жилка, які поділилися своїми враженнями. Знаний в Європі та Азії аквареліст Олександр Бобришев, уродженець Харкова, що вже багато років живе і працює в Рівному, розповів про свої враження від роботи Миколи Кричевського, який також був вихідцем із харківської школи. На його переконання, експозиція є потужним явищем для Рівного, і галереї «Євро-Арт» варто подякувати за те, що вона створює такі виставки і несе цю інформацію в маси.

Виставка «Солодкий смуток» триватиме до 29 липня, і протягом цього часу ця зала галереї стане своєрідною освітньою платформою, яка ближче знайомитиме рівнян із творчістю кожного з цих художників. Тут відбуватимуться арт-лекції, тематичні екскурсії, інсталяції, перформанси.

Ангеліна НЕПОМНЯЦА